

← [Forrige artikel](#)

Under fremmed muld

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 354

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Jakob Tøtrup Kjærsgaard og Niels Klingenberg Vistisen

Under fremmed muld - to danskere i canadisk krigstjeneste i Anden Verdenskrig

Turbine 2023. 352 sider illustreret. 350 kr.

Af *Kresten Søe*

Frivillige soldater fra invasionskampene 1944 til maj 1945

Under fremmed muld fortæller om to danskere - John Andreasen og Niels Wiesneck, der meldte sig frivilligt til den canadiske hær. Her deltog de næsten uafbrudt i de blodige kampe fra efter landgangen i Normandiet 1944 til maj 1945.

Uden at lære hinanden at kende gjorde de parallelt tjeneste i hver sin enhed. John i et luftværnsbatteri med mobile Bofors kanoner. Niels i transporttjenesten, hvor han tit kom under intens beskydning, når han med sin lastbil transporterede forsyninger og ammunition frem til fronten og derfra tit kørte sårede og døde tilbage. Begge oplevede, trods de primært gjorde tjeneste bag de forreste linjer, ofte de hårde kampe på nært hold.

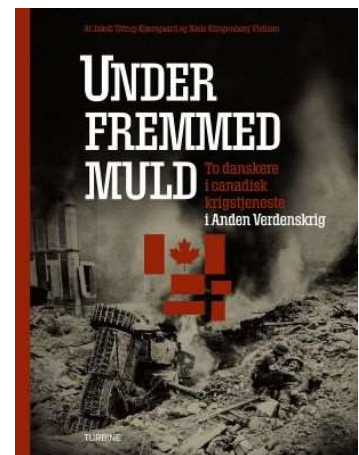
En krydderbuket med duft af traumatiske minder

Fælles for dem var, at de skrev dagbøger og notater om deres oplevelser. Niels Wiesneck efterlod sig et ufærdigt manuskript og en række lidt ustrukturerede dagbogsoptegnelser. Derudover indsamlede han undervejs en række souvenirs som fysiske minder. Eksempelvis en lille krydderbuket fra en gård i Normandiet, hvis blotte duft i årene derefter genkaldte næsten overvældende følelser om rædslerne, hvor døden ventede både fra jorden og luften, og ingen af parterne viste nåde.

John Andreasens efterlod sig optegnelse på 106 fortløbende A4 sider med meget intense skildringer af de begivenheder, han deltog i.

Dagbøgerne er unikke og siderne herfra er afbildet i udvalg i bogen, der yderligere er illustreret af Wiesnecks egne samtidige fotos, diverse genstande udover den lille buket og illustrationer udvalgt af de to forfattere. Det være sig fx tryksager og kort samt samtidsfotos af canadiske enheder under kampene på de samme åsteder gennem Frankrig, Holland og Tyskland.

Derudover er i bogen indgået interviews og artikler i fx ugeblade om John og Niels efter krigen. Illustrationer udgør tilsammen en meget helstøbt bogarkitektur i et indbydende layout, der overalt

understøtter bogens dramatiske dystre stemning.

Sammenskrivning af dagbogsuddrag og historiske forskning

Jakob Tøtrup Kjærsgaard har tidligere berørt emnet i sin bog "Den Røde Brænding", (se anmeldelsen på historie-online.dk) hvor bl.a. de danske krigssejleres indsats i invasionen behandles. Også en del af facetterne herfra går igen i den foreliggende bog.

Derudover indgår de to forfatters historiske forskning fra kilderne i litteraturlisten bag i bogen i form af en meget fyldig historisk ramme om både kampenes forløb og baggrund.

Samlet set er det valgte mix meget vellykket og giver de to mænd kød og blod, samtidigt med at baggrundsrammen i de forskellige slag og operationer bindes sammen og skildres, så læseren næsten føres med ud i de samme skytnehuller og mudrede veje.

Sideløbende skildres i og med erindringerne åbenhjertighed også mændenes psykiske reaktioner. Herved får læseren et fint indblik i kampenes brutalitet og de følelser, der både skulle håndteres og undertrykkes for at overleve gennem de barske 11 måneder indtil den tyske kapitulation.

Til sidst får vi også oplysningerne fra de to soldaters efterfølgende liv i Danmark med de eftervirkninger og dybe spor, krigen for altid havde plantet i begges sind.

Detaljer på både godt og ondt

I praksis udgør "Under fremmed muld" således en symbiose mellem to øjenvidneskildringer nedskrevet næsten på stedet og en meget detaljeret historisk rammedegørelse for de kampe, som de canadiske enheder deltog i efter D-dag.

Den historiske redegørelse udgør dertil oven i købet en del af krigen, som der stort set intet findes om i bogform på dansk.

Men tilbage til det med detaljerne. Når man går så detaljeret (og godt for det) ind i begivenhederne som her, så skal man krydsverificere sine kilder.

Dette synes ikke altid at være sket her. I fotosiden optræder således en engelsk soldat, der forsvare Dunkerque 20. juni. (Dunkerque faldt allerede 4. juni). En ung SS soldat afbildes som fanget på D-dag. (12. SS-Hitlerjugend kom først i kamp med canadierne på andendagen for invasionen).

Herudover er der detaljer i fx St. Nazaire raidet, som er faktisk fejlagtige, Destroyeren HNoMS Svenner blev på D-dag ikke sænket af e-både, men af langt større torpedobåde, som i praksis var mindre destroyere. Endelig var USS Nevada var bestemt ikke det eneste slagskib, som overlevede Pearl Harbor.

Det er godt nok detaljer i de større sammenhænge, men fejlene pynter ikke.

Litteraturlisten rummer danske og engelske bogtitler, men ikke et eneste tysksprog værk. Hvis man ikke magter sproget her, så amputerer man for mig sig selv som historiker. En desværre mere og mere udbredt tendens, som udgør et problematisk aspekt i dansk historisk forskning.

En yderligere personlig kommentar

Derudover savner jeg uddybning af Niels Wiesnecks dagbogsblad, som er afbildet direkte på side 15. Wiesneck skriver og retter og tilføjer flere gange, at man ikke havde tid til at tage fanger. Oversat til praktisk sprog, - man skød de tyskere, som enten havde eller forsøgte at overgive sig.

Dette er dybt problematisk og de facto en krigsforbrydelse. Hvorfor er det ikke uddybet, når passagen er afbildet fra dagbogen?

Læser man anden litteratur om disse kampe fx primært Alexander McKee: "Caen: Anvil of Victory" (på dansk Sejrens pris), så var metoden dog gængs på begge sider, men ifølge bogens mange øjenvidner på canadisk side, så holdt man sig her bestemt ikke tilbage.

Peter Lieb er en grundig tysk forsker og forfatter til: "Unternehmen Overlord: Die Invasion in der Normandie und die Befreiung Westeuropas" (ja, så er vi tilbage til det med det tyske). Lieb har fx

noteret, at canadierne kun tog otte krigsfanger af deres i alt 1327 fra 12. SS. Dette selv om netop denne SS-division var deres hovedmodstander ved Caen.

Konklusion: Fin og meget indbydende historieformidling

”Under fremmed muld” er dog under alle omstændigheder en intens skildret øjenvidneberetning, der beskriver krigen og ødelæggelserne, som frontsoldaterne oplevede den. Ud fra de efterladte materiale af dagbøger, krigserindringer, fotos, officielle militær-dokumenter og fysiske genstande visualiserer de to forfattere på fremragende vis John Andreasen og Niels Wiesnecks fortællinger og gør dem levende og meget vedkommende for læseren.

Bogen er derudover både ualmindelig indbydende i sit layout og udgør alt i alt et stykke fremragende historieformidling, som med sine meget få og små skønhedsfejl varmt kan anbefales til alle periodelæsere.

Forfatterne har virkelig fat i et koncept, der udmærker sig i genren. Yderligere udgivelser efter samme metode vil derfor blive mødt med store forventninger af undertegnede.

[Historie-online.dk, den 3. maj 2023]

← [Forrige artikel](#)

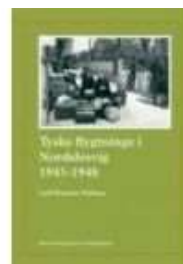
SE RELATEREDE ARTIKLER

SORT JORD

TIRPITZ-STILLINGEN

**TYSKE FLYGTNINGE I
NORDSLESVIG 1945-1948**

Kan Østasiens populærkultur tiltrække unge?

Østasiatiske lande har knækket koden med at formidle kulturhistorie til dem, der sjældent besøger museer eller interesserer sig for historie

TV-tips, uge 22, 2023

Bla. udsendelse om legenden om de kejserlige Fabergé-æg

